

Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal
Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerve

ELŐTERJESZTÉS

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Közgyűlése

2012. június 28-ai ülésére

Tárgy: A Munkavédelmi Felügyelőség ellenőrzési tapasztalatai

Előterjesztő: Emódi Ferencné KEM KH Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv
igazgató

A Munkavédelmi Felügyelőség ellenőrzési tapasztalatai

A munkavédelem szabályozása Magyarország Alaptörvényéből adódó kötelezettség:

„XX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII törvény (továbbiakban: Mvt.) 81. § (1) bekezdése értelmében:

„A munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásának elősegítését, valamint ellenőrzését a munkavédelmi hatóság látja el.”

Hatáskörét az Mvt. 84. § (1) bekezdésében, a Nemzeti Munkaügyi Hivatalról és a szakmai irányítása alá tartozó szakigazgatási szervek feladat és hatásköréről szóló 323/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 3. § (2) bekezdésében, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 29. §. (2) bekezdésében foglaltak biztosítják. Illetékessége a Ket. 21. § (1) bekezdés d) pontján, és a Korm. rendelet 3. § (2), valamint 16. §. (1) bekezdésén alapul.

Fontos kiemelni, hogy az ellenőrzési kötelezettség a szervezett munkavégzésre vonatkozik, azaz munkavállalót nem foglalkoztató egyéni vállalkozások körére nem terjed ki.

1. Munkavédelmi helyzetkép

A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Munkavédel I és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv Munkavédelmi Felügyelősége (továbbiakban: *Felügyelőség*) utolsó lezárt statisztikai év – 2011 – tapasztalatai alapján az alábbi szöveges összefoglalást terjeszti elő.

1.1. Általános helyzetkép az ágazatokban nyomon követhető tendenciákról Komárom-Esztergom megyében

a/ előrelépés

A munkavállalók jelentős hányadánál a munkakörülmények rendezettek, egyre kevesebb kirívó, súlyos és közvetlen szabálytalanság kerül feltárára. A gépek, berendezések biztonsági színvonalán, az üzembe helyezések és biztonsági felülvizsgálatok, valamint a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok területén előrelépés tapasztalható a korábbi állapotokhoz viszonyítva. A munkáltatók lényegesen modernebb és biztonságosabb munkaeszközöket használnak. A korábbi évektől eltérően sokkal ritkábban lehet védőburkolat hiánnyal, illetve elavult, házilag kivitelezett munkagépekkel/eszközökkel találkozni.

Az új beruházásoknál (csarnoképítés, bővítés) már nem jellemző a használt, külföldön lévő székhelyről, telephelyről leszerelt gépek áthozatala Magyarországra. A modern technológiával, új gépekkel, berendezésekkel működő multinacionális cégeknél (különösen az ISO minőségbiztosítási rendszerrel rendelkezőknél) a munkavédelemre nagy gondot fordítanak, saját munkavédelmi (környezetvédelmi) szervezetet működtetnek, melyek megfelelő színvonalon biztosítják a munkavédelmi előírások teljesülését. A külső (szerződött)

munkavédelmi szakembereknél is ma már meghatározó a munkavédelmi szakember felkészültsége, lelkiismeretessége.

Az elmúlt évekhez képest a munkavállalók munkakörülményei is javultak, több esetben a korábbi kialakítású épületek felújítása, korszerűbbé tétele megtörtént.

Elsősorban a gépipar és feldolgozóipar területén javulás tapasztalható az új berendezések zajártalom elleni védelme tekintetében is, de pozitív előrelépés mutatkozik a régebbi berendezések, gépek korszerű hangszigetelő burkolattal való ellátása, tokozása, hangárnyciolás biztosítása terén is, felismerve a karbantartás fontosságát is e kockázati tényező csökkentésében. A szerkezeti zajok csökkentésére szigeteléssel vagy csillapítási módokkal törekedtek.

b/ visszalépés

A megyében a munkavédelem területén jelentős visszalépés – a várakozással és az országos tapasztalatokkal ellentétben nem történt. 2008 második felében már érezhető hatással bíró pénzügyi és gazdasági válság, recesszió mindig előtérbe helyezi a költségtakarékossági szempontoknál a munkavédelmi tudatosság leértékelődésének veszélyét, a munkabiztonság, munkaegészségügy háttérbe szorulását. Ez nem érezte hatását a megyében.

Az építőipar válsága miatt az építés kivitelezési tevékenység visszaszorult, amely a munkavállalói létszám minden csökkenését is eredményezte. A tényleges kivitelezést folytató építőipari cégeknél nagy a visszaesés, munkáért az ország bármely szegletébe elmennek. Sok közülük megszűnt, különösen a kényszervállalkozások, vagy a lakásépítő főprofilú vállalkozások.

Visszalépésként értékeljük, a karbantartások nem körültekintő végzését, elsősorban a gépipar területén. A biztonsági berendezéseket rendeltetésszerű működését a karbantartások, javítások után nem állítják vissza, még a „normál” üzemmódban tevékenységet végző, korszerű technológiával dolgozó multinacionális vállalatoknál is.

c/ változatlanul jellemző munkavédelmi probléma

2011-ben is meghatározó volt az egyéni védőeszközök használatának mellőzése, még abban az esetben is, ha azok rendelkezésre álltak.

Munkahelyek hőmérsékletén (fűtésen illetve a hűtésen) takarékoskodtak, emiatt sok bejelentést vizsgált a Felügyelőség. Még mindig jelentős számban fordult elő az öltözők és tisztálkodási lehetőségek biztosításának hiánya (jellemzően kínai munkáltatók, illetve változó munkahelyek esetében). Kötelező időszakos gépvizsgálatok elmaradása (pénzhiány), szakmailag és ezzel együtt munkavédelmileg is felkészült utánpótlás, szakember hiánya (kiöregedés, utánpótlás nincs, még jó – igen jó – fizetésért sem lehet pl.: gépipari szakembert találni) is jellemezte a munkáltatók tevékenységét.

A kisebb létszámot foglalkoztató munkáltatóknál, ill. a tevékenységüket nemrégiben kezdett vállalkozásoknál sok kisebb/nagyobb súllyal bíró hiányosságot lehet tapasztalni. A takarékoságnak sokszor áldozatul esik a munkavédelmi dokumentumok felülvizsgálata, aktualizálása. Több vállalkozásnál a dokumentumok rendelkezésre álltak, tartalmuk azonban hiányos, felszínes volt, a tényleges tevékenységet íróasztal mellől vizsgálták.

A kisebb, magyar magánszemélyek tulajdonában álló, valamint a külföldi tulajdonosok körében a „zavarosban halászó” vállalkozásoknál még mindig előfordult, hogy a válság nyomán Nyugat-Európában (de már pl. Indiában is!) leállított berendezéseket telepítettek, néha a legegyszerűbb munkabiztonsági előírások figyelmen kívül hagyásával. Jellemző hiányosság volt a foglalkozás-egészségügyi orvos bevonásának elmulasztása a kockázatértékelések és az egyéni védőeszközök használatának belső rendjéről készült szabályozások elkészítésébe.

1.2. Ágazatokra érvényes ellenőrzési tapasztalatok

A Nemzeti Munkaügyi Hivatalról és a szakmai irányítása alá tartozó szakigazgatási szervek feladat és hatásköréről szóló 323/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 11. § (6) bekezdésében foglaltak értelmében a szakmai felettes irányító szerv (Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság) ellenőrzési irányelvei alapján meghatározott, kiemelt ágazatokban, ellenőrzési irányelvek szerint történt ellenőrzések alapján az alábbiak állapíthatók meg.

Mezőgazdaság (benne: erdőgazdálkodás, fakitermelés, növénytermesztés, állattartás)

Mezőgazdasági tevékenység során meghatározó az iparszerű nagyüzemi táblás növénytermesztés, visszaszorulóban az állattenyésztés. Az erdő és fagazdálkodás jellemzően egyéni vállalkozók végzik.

A megye mezőgazdasága szervezett munkavégzés keretében – a jellemzően családi vállalkozások következtében – viszonylag kevés munkavállalót foglalkoztat. Az ágazatban kétirányú tendencia érvényesül. A korábbi nagyüzemek épületei, eszköz és gépparkja folyamatosan mennek tönkre, jellemző a szükséges karbantartások elmaradásának hiánya. A felfelé törekvő mezőgazdasági magángazdaságok gépparkja pedig örvendetesen megújul. A műszaki színvonal mellett azonban a vállalkozások értékrendjében a munkavédelmi dokumentáció, a kockázatértékelés aktualizálása, szabályzatok elkészítése másodlagos tényezőként szerepel.

Általánosságban elmondható, hogy továbbra is megtalálhatók a régi TSZ-ekből és Állami Gazdaságokból „kinőtt” munkáltatók, valamint az újonnan alakult munkáltatók, melyeknél változatos képet mutat a munkavédelem helyzete. Az új cégeknél a legmodernebb gépek eszközök állnak rendelkezésre, míg a „másik” oldalon a 20-30 éves gépekkel oldják meg a munkavégzést.

A *növénytermesztési ágazatban* a mezőgazdasági gépek nagy része korszerű, nagy teljesítményű, a mai kornak megfelelő. A gépek karbantartása, felkészítése a kampánymunkák megkezdése előtt megtörténik. A növényvédőszeres és műtrágyák magas piaci ára a hatékony, takarékos felhasználást ösztönzi, így a korábbi évek jellemző készletfelhalmozása megszűnt, kevés növényvédőszer raktárt működtettek, így az előző évtizedekben tapasztalt hiányosságok e területen ennek köszönhetően megszűntek.

Az *állattartó telepeken* használt traktorok, gépek esetében már nem ilyen kedvező a helyzet, ezen a területen kevés a korszerű gép. Jellemző hiányosság a TLT védőburkolat, a generátor ékszíjhajtás védőburkolatának hiánya. Az állattartó telepek létesítményei – istállók, kiszolgáló épületek – állaga nem megfelelő. A régi TSZ épületek felújítása elmaradt. A villamos szerelvények elavultak, a megfelelő érintésvédelem sok esetben nem biztosított.

Gyakran előforduló hiányosságok voltak:

- a munkagépekben „felejtett” indítókulcsok,
- a dokumentációk hiánya vagy nem megfelelőssége,
- gépek berendezések üzembe helyezésének hiánya,
- érvényes időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálati eredmények hiánya,
- a veszélyes anyagok, veszélyes keverékek szabálytalan tárolása,
- a szociális blokkok, a WC-ék, mosdók, fürdők leromlott műszaki és higiénés állapota.

Pozitívum, hogy a biológiai monitorozást jellemzően elvégezték.

Erdőgazdálkodás: nem meghatározó tevékenység a megyében, egyéni vállalkozás keretében (munkavállaló foglalkoztatása nélkül) folytatnak fakitermelést. Az erdészeti az ápolási, telepítési, fakitermelési munkákat szerződéses jogviszonyban végezteti el az egyéni vállalkozókkal, akik sok esetben önmaguk és családtagjaik biztonságát veszélyeztető kényszervállalkozók, vagy éppen ellenkezőleg rendkívül jól munkaeszközökkel ellátott vállalkozások.

A fakitermelési tevékenységek végzéséről a Felügyelőségnek alig van tudomása, a helyszínek nem, vagy alig megközelíthetők személygépjárművel, látókörön kívül esnek, így sok esetben csak munkabaleset után jutunk el ezekre a munkaterületekre. Munkaegészségügyi szempontból fokozott kockázati tényezők jelenléte jellemzi: zaj, rezgés, klíma, biológiai kóroki tényezők (Lyme kór, kullancsencephalitis), nehéz fizikai munka.

Feldolgozóipar

A multinacionális cégek jelentős része zöld mezős beruházásban alakította ki telephelyét, komolyan veszik a munkavédelmi előírásokat, áldoznak a védelemre, munkavédelmi helyzet fejlesztésére, és gondosan vizsgálják ki a munkabaleseteket. Egyre több az olyan üzem, ahol szinte alig van hiányosság és egyéni juttatásokkal ösztönzik a dolgozókat a balesetmentes munkavégzésre. Ezek a munkahelyek megfelelnek az előírásoknak. A munkakörnyezet rendezett, a szociális helyiségek tiszták, korszerűek. A nagyobb cégek a technológia korszerűsítésével csökkentik a balesetveszélyt (és a költségeket), a kikerülő technológia (gépek) esetleg kisebb beszállítóknál jelennek meg, az esetenként baleseti kockázat tudatosodása nélkül.

Kisebb vállalkozások esetében a munkavédelmi költségek jelentős terhet rónak a munkáltatóra, ezért megpróbálnak spórolni rajta. Jellemző probléma továbbá a munkavállalók érdektelensége. Nem hívják fel a munkavédelmi problémákra a közvetlen vezetők figyelmét, akik azokat el tudnák hátrítani. Legtöbbször együtt élnek a problémával, saját belátásuk szerint „kezelik” azokat, amíg nagyobb baj nem történik. A feldolgozóiparban előforduló vegyi anyagok használatával, a veszélyes anyagok kockázatának értékelésével, a védőeszközök meghatározásával és használatuk megkövetelésével kapcsolatban több hiányosság került feltárára. Festő, galvanizáló és műanyag feldolgozó üzemekben történt intézkedés légtérelvezetés elmulasztása, biológiai monitoring vizsgálat hiánya miatt. Gyakran előfordult az orvosi vizsgálatok elmulasztása, általában az időszakos orvosi vizsgálatok lejártja miatt kellett intézkedni. Munkahelyek kémiai biztonsága területén leggyakoribb hiányosságok a biztonsági adatlapok hiánya, veszélyes anyagok (kenőolaj, hígító, ragasztó) tárolására vonatkozó szabálytalanságok (előzőleg élelmiszer tárolására használt flakonokat, befőttes üvegeket használtak, jelöletlen tároló edények használata) voltak. Jellemző hiányosság volt a foglalkozás-egészségügyi orvos bevonásának elmulasztása a kockázatértékelés és az egyéni védőeszközök használatának belső rendjéről készült szabályozás elkészítésébe. A vizsgált munkáltatók esetében a kockázatok értékelése megtörtént, a törvény által előírt tartalmi követelményeket tartalmazzák, éves felülvizsgálatukat rendszeresen elvégezték.

A műanyagiparban jellemzőek a modern technikát működtető, és az egy-két főt foglalkoztató műhelyekben régi elavult berendezéseket üzemeltető vegyipari vállalkozások is. Első esetben a technológia biztonságosnak tekinthető, még a kis sok esetben házi készítésű fröccsöntő és egyéb műanyagipari feldolgozó gépeket működtető műhelyeknél a munkatér – sérülést okozó veszélyek elleni – védelme a legtöbb esetben nincs megoldva. Kedvezőtlen klimatikus viszonyok – kánikula – idején az előírásokat nehezen tudják betartani (hőmérséklet-pihenőidő). E vállalkozások legjelentősebb kockázatát az adja, hogy kombinált vegyi

expozióval kell számolni, melyek sok esetben a kockázatértékelésben „elfelejtődnek”, arra nem térnek ki. A határértékkel rendelkező vegyi anyagok munkahelyi légtérmérése is több esetben hatósági intézkedésre történik meg. Új üzemek, technológiák során még mindig előfordul, hogy az épület üzembe helyezéséhez szükséges zaj és légszennyezés mérést (amely a környezeti expozió miatti előírás), összekeverik az épületen belül a kockázatértékelésben egyértelműen jogszabály által előírt munkahelyi mérésekkel.

Faiparban előfordult, hogy üzembe helyezés nélkül üzemeltettek veszélyes gépeket. Ez utóbbi ágazatban megtalálhatók a 40-50 évvel korábban gyártott gépek, melyek esetenként fokozott balesetveszélyt jelentenek, és a legkorszerűbb CNC vezérlésű faipari gépek egyaránt.

Az élelmiszer-feldolgozásban a külföldi vállalkozóknál az előírások ismeretének szinte a teljes hiánya volt tapasztalható (albán pékségek). Elterjedt egy helytelen munkáltatói gyakorlat is, amely az élelmiszerbiztonsági szempontból fontos HACCP dokumentum (amely a vásárló, fogyasztó védelmét biztosítja) előírásaiban megfogalmazottakat tekinti munkavédelmi kockázatértékelésnek.

A fémfeldolgozó-iparban súlyos közvetlen veszélyeztetést jelentő előforduló hiányosság – amely szerencsére ritkán tapasztalható – a gépek biztonsági berendezésének kiiktatása. A robothegesztési (ívhegesztés) munkahelyeken – nem megfelelő hatékonyságú elszívás esetén – a munkahelyi levegő CO koncentrációjának túllépéséhez vezethet, ami veszélyeztetheti a robothegesztő berendezéseket kezelő munkavállalók, ill. a hatókörben tartózkodók (munkát végzők) egészségét. Esetenként erre vonatkozó intézkedés is szükségessé vált. A kis- és középvállalkozásoknál általánosságban a veszélyes munkaeszközök munkavédelmi szempontú üzembe helyezését elvégezték, munkabiztonsági szaktevékenység végzésére jogosult szakembert alkalmaztak, mégis előfordultak időnként egyes munkáltatóknál az üzembe helyezések, időszakos biztonsági felülvizsgálatok elmaradása.

Gépipar

A válság során több vállalkozás megszűnt, a tovább működő nagyobb vállalkozásoknál profiltisztítás, műszaki fejlesztés történt. Ennek következménye a gépek/berendezések munkavédelmi szempontú műszaki fejlődése is.

Az új beruházások döntő része új/újszerű berendezés beszerzése, a megfelelőség igazolt volt, üzembe helyezés megtörtént. Változatlanul probléma a régebbi berendezések megfelelőségének tanúsítása, az üzembe helyezés és időszakos biztonsági felülvizsgálat tartalmi elvégzése. A veszélyes munkaeszközök munkavédelmi üzembe helyezése azon munkáltatóknál, amelyek munkavédelmi szakembert alkalmaznak, megtörtént, bár esetenként ez a tevékenység csak formális volt. Gépiparban előfordul, hogy a villamos bekötések hibásak, a sérüléseket nem javítják ki időben, a munkavállalók a védőburkolatokat kiiktatják, leszerelik, a védőberendezéseket a „kényelmesebb” kezelhetőség miatt kiiktatják. A kölcsönzött munkavállalóknál előfordult, hogy a munkabaleset eltitkolására ösztönözték őket. Több bejelentés is történt ezen a területen. A hiányosság az egyéni védőeszközök használatának elmulasztásából, egyéni védőeszköz juttatás rendjének, orvosi alkalmassági vizsgálatok rendjének aktualizálásából, illetve kockázatértékelés felülvizsgálatának elmulasztásából adódott. Igen gyakori probléma volt a munkaegészségügyi szaktevékenység és a munkabiztonsági szaktevékenység munkaterületi koordinálásának elmaradása (munkahelyi kockázatértékelés, egyéni védőeszköz juttatás rendje, munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendje, munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat esetén).

Ezen a területen is előfordult, hogy a munkavállalók érvénytelen orvosi alkalmassági vizsgálati eredménnyel rendelkeztek. Előrelépést tapasztaltunk, hogy a fokozott

zajexpozícióban foglalkoztatottak száma csökkent az új berendezések kollektív védelmének kialakításával összefüggésben. Változatlanul gond és visszalépésként értékeljük, hogy a biztonsági berendezéseket rendeltetésszerű működését a karbantartások, javítások után nem állítják vissza és ez a probléma már a multinacionális vállalatoknál is egyre gyakrabban előfordul.

További jellemzően előforduló szabálytalanságok:

- a veszélyes anyagok, veszélyes keverékek használatából, tárolásából adódó hiányosságok,
- a munkavédelmi oktatások tartalmi hiányosságai, pl. rákkeltő anyagokra vonatkozó oktatás elnagyolása, hiánya,
- az egyéni védőeszközök használatának, valamint használatának megköveteléséből adódó hiányosság, hanyagság.
- a kémiai kockázatbecslés, kockázatértékelés elkészítésének tartalmi nem megfelelőssége (pl.: az expozíció/dózis hatás összefüggés elemzés elmaradása, a munkahelyi légtérelmzések készített mérési jegyzőkönyvek ismereteinek értékeléséből adódó hiányosságok, az expozíció/dózis hatás összefüggés elemzés elmaradása),
- a munkahelyi légtérelmzések készített mérési jegyzőkönyvek ismereteinek értékeléséből adódó hiányosságok, információk nem megfelelő átadása munkavállalók irányába,
- az érvényes időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok eredmények elmaradása,
- az új veszélyes anyagok felhasználásakor, technológia váltáskor munkahelyi légtérmérések elmaradása.

Építőipar

Általános tapasztalat ebben az ágazatban, hogy a gyakori és folyamatosan évek óta kiemelt ellenőrzéseink ellenére sem fejlődik, erősödik megfelelő mértékben a munkáltatók (és a munkavállalók) jogkövető magatartása. Hajlandóságuk az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó jogszabályi előírások megtartására nem javul kellő mértékben. Az ágazatban fellelhető nagyszámú hiányosság mellett a munkabaleseteket tekintve ebben az ágazatban fordulnak elő legnagyobb számban a súlyos, halálos kimenetelű munkabalesetek, ezért továbbra is az építőipart tekintjük a legveszélyesebb ágazatnak.

A kialakult hiányosságok, kedvezőtlen munkavédelmi helyzet mögött álló főbb okok a következők:

A nagy volumenű kivitelezéseket generálkivitelezői/fővállalkozói rendszerben bonyolítják le. A fővállalkozót általában egyetlen munkavállaló (építésvezető) képviseli, aki a munka irányítását, szervezését végzi. Nagyobb részt a fővállalkozóval szerződött alvállalkozókat ismeri a munkaterületen, a továbbadott „al-szub alvállalkozókat” nem, teljes körű információval nem rendelkezik róluk. Az esetenként szinte átláthatatlan alvállalkozói konstrukciókban, a láncolat végén ténylegesen tevékenységet végző mikro-, kisvállalkozások állnak, melyek a már „lefölözött” haszon után csekély profittal számolhatnak. A körbetartozások miatt itt a legtöbb elkeseredett vállalkozás és ez kihatással van a munkavédelem tárgyi, személyi összetevőire is. Mindezek hozzájárulnak többek között ahhoz is, hogy a munkavédelmi előírások megtartásához szükséges feltételek meglétén spóroljanak, így nem biztosítják, és nem fizetik a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást, elavult, felújított, „összebarkácsolt” munkaeszközökkel, gépekkel dolgoznak, sok esetben az ország túlsó (keleti) feléből érkeve lakhatásuk sem biztosítja a rekreációhoz szükséges pihenését a munkavállalóknak. A munkaterületen az egyes tevékenységek koordinációjának hiánya

visszatérő, gyakori probléma. Nem kerülnek meghatározásra az egymást követő, illetve párhuzamosan végezhető tevékenységek. Ez nemcsak a különböző munkafázist végzők munkáját hátráltatja, akadályozza, hanem sok esetben közvetlen balesetveszélyt is jelent az egymás hatókörében munkát végzőkre (pl.: ácsok, kőművesek, burkolók, villanszerelést végzők).

A biztonsági és egészségvédelmi koordinátor nagyrészt biztosított, de sok esetben az építkezéseken formális volt a jelenlétük, vagy egyáltalán nem is biztosították. Továbbra is előfordultak olyan építkezések, ahol a biztonsági és egészségvédelmi koordinátor csak papíron létezett, az építési munkaterületen nem fordult meg. Fontos megemlíteni, hogy a koordinátor megbízása vagy foglalkoztatása nem érinti a megbízónak (foglalkoztatónak) és a felelős műszaki vezetőnek a munkavédelemre vonatkozó szabályokban megállapított felelősségét.

Tartósan fennálló, megoldást sürgető probléma, hogy a biztonsági és egészségvédelmi tervek jó esetben formálisak (egyértelműen tapasztalható, hogy azok „íróasztal mellett” készültek, gyakran a szövegben előző kivitelezések adatai találhatóak, a tárgyi kivitelezéssel való kapcsolatuk esetleges), általánosságokat tartalmaz, nem követi az időszerű munkafolyamatokat, és az alvállalkozók/szub-alvállalkozók az építkezésre vonatkozó előírásokról nem tudnak. Gyakran találkozunk munkavédelmi szakember által elkészített csak a jogszabályok szövegét tartalmazó tervvel.

A kis létszámot foglalkoztató munkáltatók esetében tapasztalta a Felügyelőség a legtöbb hiányosságot a kockázatértékeléssel kapcsolatosan. Hiányzik a teljes körű, a munkabiztonsági és munkaegészségügyi veszélyeket egyaránt feltáró kockázatértékelés. Jó esetben a baleseti kockázatok felmérésre kerülnek, a munkáltatói intézkedések meghatározásra kerülnek, azonban a munkavállalók zaj, rezgés, por, azbeszt, klimatikus ártalom elleni védelme az intézkedési körön kívül esnek. Gyakran az alapvető higiénés feltételek hiányoznak, elsősegélynyújtáshoz szükséges felszerelések hiányosak, vagy csak nagy nehézségek árán kerülnek elő arra történő rákérdezésnél.

Változatlanul jellemző munkavédelmi probléma az egyéni védőeszközök használatának elmulasztása. A magasban történő munkavégzés esetében a leesés elleni egyéni védelmet elhanyagolják, mind a munkáltatók, mind a munkavállalók hibájából. Az ellenőrzések hatására előrelépésként fogalmazható meg, hogy a munkáltatók jelentős része biztosítja a szükséges egyéni védőeszközöket, de a használatuk megkövetelését a megfelelő vezető kijelölésének, foglalkoztatásának hiányában nem követelik meg. A munkavállalók az egyéni védőeszközöket gyakran nem viselik, a munkáltatók pedig nincsenek tisztában a kollektív és egyéni védelem alapvető műszaki követelményeivel (pl. nem határozzák meg a kikötési pontokat, ehhez nem biztosítanak eszközt, nincs zuhanásgátló, a korlát vagy lefedés csak látszólagos: „messziről jól néz ki”). Több esetben fordult elő, hogy a leesés elleni egyéni védőeszközök a helyszínen (gépjárműben) voltak, azokat a munkavállalók nem használták kisebb teljesítményre, kényelmetlenségre hivatkozva. Az is előfordult több esetben, hogy a leesés elleni védőeszközök nem voltak alkalmasak az adekvát védelem biztosítására. A kollektív védelmet biztosító, kisebb vállalkozások által összeállított homlokzati állványoknál, létraállványoknál a szakmai végzettséggel nem rendelkező munkavállalók általában szakszerűtlenül építették meg az állványrendszert is.

Kirívó szabálytalanságot tapasztaltunk a múlt év során (visszatérő jelleggel) a megyében működő építőipari szakképzés keretében szakmunkások oktatását végző vállalkozásnál, amellyel szemben már több alkalommal is kellett szabálytalan munkavégzés miatt intézkedni. A szakképzés keretében az egyik legfontosabb lenne a munkavégzéshez kapcsolódó munkabiztonsági ismeretek, a megfelelő szemlélet elsajátítása, de ez itt eddig még nem vált a

mindennapok gyakorlatává, sőt a gyakorlati oktatók is inkább szembe helyezkednek ezzel. Tárgyévben is a magasban végzett, védelem nélküli munkavégzés miatt kellett intézkedni.

A biztonságos bontás alapfeltétele a bontási terv megléte, mely hiánya – főként a kisebb bontási munkát végzőknél – jellemző, vagy ha rendelkezésre is áll, annak tartalma nem ismert a munkavállalók számára. A bontási munkaterületek biztonságos lehatárolása is problémát jelent. Jóval kevesebb figyelmet fordítanak a munkavédelmi követelmények érvényesülésére, mint az építési beruházási munkáknál. A megyénkre jellemző azbeszt tartalmú tetőhéjazat bontási tevékenységéről csupán alkalomszerűen van a felügyelésnek tudomása (mindamelllett, hogy 15 nappal a tevékenység megkezdése előtti kötelezően bejelentendő tevékenység végzéséről van szó). Gyakran mire munkatársaink kiérnek a munkaterületre az azbesztmentesítés munka már elvégzésre kerül, így annak ellenőrzése okafogyottá válik, a tényleges tevékenységet nem lehet kontrollálni.

Jellemzően visszatérő hiányosságok az építőipari területen:

- védőkorlát hiánya, vagy hiányos védőkorlát,
- födémáttörések elkerítésének, lefedésének elmulasztása,
- létrák nem megfelelő műszaki állapot,
- állványzatok átvételének üzembe helyezésének dokumentálási hiánya,
- nem megfelelő villamos vezetékek, hosszabbítók használata,
- dúcolatok hiánya,
- vegyi anyagok/készítmények kockázatfelmérésének elmaradása (ragasztók, festékek, oldószerek stb.), munkavállalói tájékoztatás általánossága, vagy elmaradása.

Az elmúlt évek ellenőrzési tapasztalatait figyelembe véve – az országos tapasztalatokkal ellentétben - azonban minimális pozitív változást tapasztalható megyénkben az építőipari vállalkozások egy részénél. A védősíkok használatában jelentős az előrelépés, nagyobb építkezéseken általában a megfelelő állványok is a rendelkezésre állnak. A nagy vállalkozások kellő anyagi erőforrásokkal rendelkeznek a leesés elleni kollektív védelmi módok alkalmazására. A szabványos elemekből álló homlokzati állványrendszereknél általában nem vált szükségessé intézkedés.

Előrelépés az is, hogy figyelembe veszik a kedvezőtlen klímatis viszonyokat is. A munkáltatók felismerték a rendkívül meleg fokozott kockázatát az építőipari tevékenység végzésekor. A munkavállalók egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményeinek biztosítása érdekében jelentősen megváltozott a szemlélet. A balesetveszély kialakulásához vezető fokozott figyelem elvesztése, esetleges rosszullét miatt bekövetkező veszélyes munkakörülmények megelőzését fontos, lényeges kérdésnek ítélik meg. Valamennyi vizsgált munkáltatónál biztosították az óránkénti 5-10 perc (az építőipari munkaterületen elsősorban a déli órákban ettől hosszabb ideig is) pihenőidőt. Kiemelendő az előző évek tapasztalatait figyelembe véve, hogy több esetben az építés-kivitelezési munkaterületeken klímaberendezéssel ellátott konténerek álltak rendelkezésre a pihenőidő eltöltésére és mindenütt lehetőség volt az árnyas, huzatosabb szabadterületen, illetve az építési területen lévő hűvösebb zárt épületbe félrehúzódni. Munkaszervezési intézkedéssel egy-egy esetben a munka megszokottnál korábban történő elkezdésével, ezáltal befejezésével végezték a tevékenységet.

Kereskedelem, vendéglátás

Az ellenőrzések nagy része ezen a területen bejelentésre indult. Multinacionális kereskedelmi áruházláncoknál az üzletvezetőket érdekeltté tették, hogy minden hatósági – így a

munkavédelmi - előírást betartassanak, ehhez a szükséges felméréseket és dokumentációt a helyszínen biztosították. Az új építésű egységekben a körülmények megfelelőek, a régebben nyílt és kisebb egységeknél gyakoribb a hiányosság. Külföldi vállalkozónál az előírások ismeretének szinte a teljes hiánya volt tapasztalható (kínai áruházak).

Ezen a területen a legtöbb szabálytalanság a lejárt, vagy el sem készített munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokból és a munkavállalóktól is függő hiányosságokból (egyéni védőeszköz viselése, anyagtárolás, árufeltöltéshez használt eszközök nem megfelelő állaga) adódtak. A kockázatértékelés felülvizsgálata a legtöbb munkáltatónál nem történt meg, sokszor több évre visszamenőleg. A kockázatértékelésben több helyen nem találkozott a Felügyelőség az anyagmozgatásból eredő kockázatokkal. A védőeszköz juttatás rendjében előírt védőeszközök gyakran hiányoztak. Jellemzően nem tartják be a munkahelyi hőmérsékletre vonatkozó előírásokat.

A magyar tulajdonú vállalkozásoknál az információ hiánya (külső munkavédelmi szakember végzi a tevékenységet, nem közli a hiányosságokat a vezetéssel, vagy fel sem tárja azokat) volt jellemző, valamint - elmondásuk alapján- a visszaesett forgalom miatti anyagi forrás nem volt elegendő az előírás szerinti munkavédelmi helyzet fenntartására.

A vendéglátóipari egységnél gyakrabban észleltük a „helykihasználást”, azaz a közlekedő utak eltorlaszolását, rakodó helyként való használatát, a főzőkonyhák botlásveszélyes padozatát, forró ételek nem megfelelő, balesetveszélyes (járófelületen) tárolását. Kézi anyagmozgatásnál az egyéni védelem (védőlábbeli hiánya, forró felületektől védő védőkesztyű) állapotának kifogásoltsága, vagy hiánya volt jellemző. Sok esetben észleltük a sérült, toldott kábelek alkalmazását is.

Továbbra is fennálló probléma az ágazatban a húsdaráló gépek garatánál nem megfelelő módon kialakított, illetve esetenként hiányzó benyúlás elleni védelme, a kések szabálytalan tárolása.

Bányászat

A bányászati célvizsgálat keretében 2011-ben egy munkáltatónál került sor ellenőrzésre a Veszprémi Bányakapitánysággal közösen. Súlyos szabálytalanság nem került feltárára, időszakos munkaköri orvosi vizsgálatok hiánya miatt, egyéni védőeszköz nem konkrét szabályozása miatt (az egyéni védőeszköz juttatás rendjéről készített belső szabályzat általános megfogalmazású volt, nem kerültek meghatározásra munkakörönként az egyéni védőeszközök típusai, foglalkozás-egészségügyi szakorvos nem lett bevonva az elkészítésébe) és az általános munkahigiénés állapotok (öltöző, étkező poros, elhanyagolt állapotú volt) miatt kellett intézkedni. Szükséges megjegyezni hogy a Munkavédelmi Felügyelőség ellenőrzési jogköre e munkaterület tekintetében a munkaegészségügyi kérdéskörökre terjed ki, munkabiztonságira nem.

Szálláshely, szállítás, raktározás, posta, távközlés

Hatósági ellenőrzéseinkben nem szerepelnek ezek az ágazatok a kiemelt ellenőrzési területek között, ezért szűrőpróbaszerűen, vagy közérdekű bejelentések kapcsán kerülnek a Felügyelőség látókörébe. Ez alól kivételt képez a MÁV és a posta munkaterületei. Egy fő munkavédelmi felügyelő kijelölésével folyamatosan végezzük az ellenőrzéseket. Általánosságokban megállapítható, hogy az anyagi helyzete a munkáltatóknak a munkavédelmi előírások érvényesítésében is jelentkezik. Gyakori volt a gépek, munkaeszközök karbantartásának elmaradása, a szociális helyiségek elmaradt felújítása, kifogásolt higiénés rendje.

Egészségügyi, szociális ellátás

Az egészségügyi ellátás területén, az egészségügyi intézményekben tapasztalt munkavédelmi helyzet egy részében stagnált, másik részében javult az előző évekhez képest. Az önkormányzati fenntartású, helyi önkormányzati költségvetésű intézményekben tényfeltáró ellenőrzések következtében visszatérő szabálytalanság volt az érvényes időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok eredményének hiánya, a patológiai osztály szövettani és diagnosztikai területén felhasznált veszélyes anyagok (króm, xilol, fenol) biológiai expozíciós mutatók vizsgálatainak elmaradása. Az ágazatban előforduló biológiai kóroki tényezők jelenlétéből származó kockázatok felmérésének teljes körűsége sem érvényesült. A betegek mozgatása, emelése célját szolgáló eszközök rendelkezésre állása is igen szűk-körű volt. Ez kiemelt kockázatot jelent (hát és deréksérülés) továbbra is ezen területen dolgozók körében, amelyet súlyosbít a fokozott pszichés terhelésük is. Továbbra is visszatérő szabálytalanságok a meglazult, falból elmozdult, nem kellően rögzített dugaszolóaljzatok, a fedődobozok hiánya, érintésvédelmi ellenőrző vizsgálatok (nemcsak az épület, de a villamos berendezések, gyógyászati munkahelyek időszakos érintésvédelmi felülvizsgálata is) elvégzésének elmaradása, kezelőpanelek funkciógombjai magyar nyelvű feliratának hiánya. A kórházi infrastruktúrát (belső szállítás, karbantartás stb.) elöregedett, régi eszköz, felszerelés állomány és minimális létszám jellemezte. A *szociális ellátás* területén szerzett tapasztalatok, a munkavállalók munkakörülményei az előző évekhez képest javultak, azonban továbbra is jellemzőek az évről – évre visszatérő problémák, pl. :

- érvényes időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálati eredmények hiánya,
- a pszichés és biológiai kóroki tényezőnek kitett munkavállalók munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatának szabályozására nem került sor,
- az egyéni védőeszköz juttatás rendjének elkészítésébe nem vonták be a foglalkozás – egészségügyi szakorvost.

A karbantartási tevékenység az egészségügy és szociális intézményekben csak az eszközök hibaelhárítására korlátozódik.

Igazgatás, oktatás, pénzügyi tevékenység

Esetenként – általában bejelentést követően – kerül a Felügyelőség látókörébe ezen ágazatokban lévők ellenőrzése. Egy-egy ellenőrzésk során tapasztaltak kirívó munkavédelmi hiányosságot nem tártak fel. Munkavédelmi szakembert valamennyi – általunk vizsgált – intézmény alkalmaz.

Egyéb ágazatok

Őrző-védő szolgálatok folyamatos ellenőrzését végeztük, ismétlődő közérdekű bejelentések alapján. A munkáltatók továbbra sem biztosították teljes körűen a megfelelő szociális és higiénés körülményeket a munkavállalóknak. Súlyos hiányosságok nem a munkavédelmi, hanem inkább a munkaügyi területen tapasztalhatók.

2. Munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések alakulása

2.1. Munkabalesetek alakulása, kivizsgálás tapasztalatai

A munkavédelmi helyzet jellemzésének egyik igen fontos mutatója a munkabalesetek számának alakulása. A hatósági nyilvántartás adatai a munkahelyen bekövetkezett és 3 napot meghaladóan keresőképtelenséget eredményező, a munkáltató által bejelentett baleseteket

tartalmazza. Ezáltal egyrészt nem ismert a kisebb (3 napon belüli, illetve keresőképtelenséggel nem járó balesetek) súlyú munkabalesetek száma, illetve az „elhallgatott” esetek száma. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy országosan is és Komárom-Esztergom megyében is egyaránt évről-évre csökken a munkabalesetek, ezen belül a halálos munkabalesetek, súlyos munkabalesetek előfordulási esetszáma (MELLÉKLET II.: *továbbiakban: M/II. 1. sz. ábra, 2. sz. ábra 1. sz. tábla*).

Az abszolút számok mellett szükséges vizsgálni az összes, illetve a halálos kimenetelű munkabaleseteket a foglalkoztatott munkavállalók számához viszonyított gyakorisági mutató szerint is (viszonyítási alap az összes munkabaleset esetében 1000 munkavállaló, halálos munkabaleseteknél 100 000 munkavállaló). A gyakorisági mutatóknak az utóbbi öt évben bekövetkezett kedvező alakulását a folyamatos kissé csökkenő foglalkoztatotti létszám mellett a bekövetkezett munkabalesetek számának csökkenése is jellemzi (*M/II. 2. sz. tábla*).

2011-ben a Főváros (3256 eset), Pest (1714 eset), Győr-Moson-Sopron (1128 eset) Borsod-Abaúj-Zemplén (1080 eset) és Fejér megye (981 eset) után 6. voltunk (865 eset) a sorrendben. Sajnálatos módon az év utolsó negyedében következett be megyénkben a bejelentett munkabalesetek csaknem fele (388 eset), ezzel felzárkóztunk a Főváros és Pest megye után a harmadik helyre (*M/II. 3. sz. tábla*). Az országos adatok alapján a balesetek bekövetkezése elsősorban a 25-44 éves korosztályban fordult elő (*M/II. 4. sz. tábla*). A legtöbb munkabaleset a gépiparban (3348 eset) és a feldolgozóiparban (2903 eset) következett be. Az építőipar az ágazatokban bekövetkezett abszolút számok ismeretében „csupán” a 8. helyen állt (864 eset), azonban itt következett be tavalyi évben is a legtöbb halálos (18 eset) baleset (*M/II. 5. sz. tábla*).

2011-ben a Felügyelőségre összesen 865 munkabaleseti jegyzőkönyv érkezett. Ezek feldolgozását 8 felügyelő (kb. 108 db/fő) végezte, amely szükség szerint helyszíni kivizsgálást is jelent. Ez a munkaidő jelentős részét érintette, a felügyelők napi előre ütemezett hatósági tevékenysége mellett.

A súlyos balesetek felügyelői tapasztalatai alapján, a 2011-ben előfordult esetek nagy része figyelmetlenség, szabályszegő magatartás és a leesés elleni egyéni védőeszköz hiánya miatt következett be.

A munkáltatók balesetvizsgálati tevékenységére jellemző, hogy sok esetben a munkabaleseti jegyzőkönyvek kitöltése hiányos, a balesetek kivizsgálása nem teljes körű (elmarad a tanúk meghallgatása, a munkáltatói intézkedésekre nem tér ki, a baleset leírás vagy nem elég részletes, vagy nem a balesettel összefüggő adatokat sorol fel), és a munkavállaló felgyógyulását követően nagyon sok esetben nem küldi be a munkáltató a módosító munkabaleseti jegyzőkönyvet. Mindamellet a Felügyelőség tapasztalata szerint – ha kis mértékben is – javult a munkáltatók bejelentési fegyelme a megyében. A feldolgozás során egyre gyakoribb, hogy a balesetvizsgálat eredményeként, a baleset okaként kizárólag a balesetet szenvedett munkavállaló mulasztását állapítják meg. A vizsgáló a hangsúlyt a sérülést szenvedett munkavállaló mulasztásának feltárására fekteti és kevésbé a munka/védőeszközök, munkakörülmények vizsgálatára.

2.2. Foglalkozási megbetegedések alakulása, kivizsgálás tapasztalatai

A foglalkozási betegségeket Magyarországon több mint 50 éve be kell jelenteni. A biológiai monitorozás, azaz meghatározott vegyi anyagok vagy metabolitjuk, illetve zaj expozíció során észlelt – határértéket meghaladó - ún. fokozott expozíciós eseteket is 1981 óta kötelező bejelenteni és kivizsgálni.

A foglalkozási megbetegedések és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII.28.) NM rendelet előírása szerint bármely észlelő orvosi gyakorlatot folytató orvos, a foglalkozási betegség (vagy annak gyanúja), illetve fokozott expozíció esetét bejelentheti a területileg illetékes Munkavédelmi Felügyelőségre. A Felügyelőség folytatja le a kivizsgálást, a munkahigiénés körülmények részletes feltárását, és hiányosság esetén a szükséges hatósági intézkedést megteszi. A kivizsgálást követően annak eredményét továbbítja a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztályához (régábban és ismertebb nevén: OMFI), aki vizsgálva annak teljes körűségét és hozzárendelve a klinikai (egészségügyi) adatokat, adja ki döntését a foglalkozási megbetegedés elfogadásáról, vagy elutasításáról.

Áttekintve a bejelentett esetek számát a megyében, megállapítható, hogy ugyanazt a trendet követi, ami országosan tapasztalható. Az ipari sajátosságokat és azt a tényt ismerve, hogy milyen nagyszámú kockázati kóroki tényezőknek lehetnek kitéve a munkavállalók, rendkívül kevés a 2011-ben összesen 18 esetről szerzett tudomása a Felügyelőségnek a megyében, melynek fele a már nem működő nyergesújfalui Eternitgyár azbeszt felhasználási körülményéből adódó megbetegedés volt, azaz nem „élő” jelenleg is tevékenységet végző munkáltatóktól beérkező esetekről van szó a bejelentések 50 %-ánál (*M/II. 6. sz. tábla*). Fokozott expozíció egyáltalán nem is következett be, pedig számos vegyi anyagot különböző formában felhasználó munkáltató működik a megyében (gyakorlatilag minden munkahelyen vegyi anyag/készítmény megtalálható) és szinte nincs olyan ellenőrzés, ahol a vegyi anyagokkal kapcsolatos szabályszegés nem kerül feltárára. Foglalkozási megbetegedésként is kémiai kóroki tényező okozta károsodás az összesen 13 esetből (9 azbeszt okozta betegség mellett) 4 beteg esetén került bejelentésre. A fizikai kóroki tényezők mindegyike zaj okozta ártalom miatt és 1 esetben nem optimális igénybevétel (kéztő alagút szindróma) miatt következett be (*M/II. 7. sz. tábla*). A foglalkozási megbetegedések bejelentése évek óta nem kielégítő. Az okok a szakma által ismertek. A bejelentések „katasztrofális” aluljelentésének hátterében a munkáltatók egyértelmű ellenérdekeltsége mellett a munkavállalók („állás féltése”) és a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók munkáltatótól függő helyzete is szerepet játszik. Ez utóbbiak függőségi helyzetének megszüntetése, a már több éve kívánatos balesetbiztosítási rendszer, esetleg önálló pénztár bevezetése, a jelenlegi függőséget feloldó szabályozás eredményezhetné. Várakozásokkal ellentétben az Alkotmánybíróság évekkal ezelőtti (2006) határozata, amely a baleseti ellátásra való jogosultságot valamennyi foglalkozási megbetegedés esetén elismerte (előtte összesen 35 betegségre terjedt csak ki), nem eredményezte a bejelentések ugrásszerű növekedését.

Az elmúlt évben tapasztaltak alapján elmondható a foglalkozási megbetegedések kapcsán a munkáltatók konstruktív hozzáállása, együttműködése, a munkaegészségügyi helyzet, prevenció javítása. A kivizsgálások során megállapítást nyert, hogy a soron kívüli munkáltatói intézkedéseket az esetek bekövetkezését követően – még a hatósági vizsgálatot megelőzően - a munkáltatók megtették.

Munkabalesetek, foglalkozási megbetegedések néhány esetismertetését MELLÉKLET III. tartalmazza.

Munkaegészségügyi szempontból, a foglalkozási megbetegedések prevenciójában kiemelt figyelmet fordít a Felügyelőség a rákkeltő, mutagén anyagokkal tevékenységet végzőkre. A foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet 18. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében részletes jelentési kötelezettséget jelent a munkáltató részéről a meghatározott adatok közzétevése a Felügyelőség felé. A nyilvántartás alapján, megállapítást nyert, hogy egyre több munkáltató – amennyiben a technológiában erre

lehetőség van – kiváltja ezeket a vegyi anyagokat kevésbé veszélyes, nem rákkeltő anyagokra/készítményekre. Rákkeltő anyaggal/készítménnyel végzett tevékenységet a megye területéről 30 munkáltató jelentett a tavalyi év során. Összesen 479 fő férfi és 282 fő női munkavállalót érintett. A női dolgozók érintettsége kiemelt e tekintetben, figyelemmel arra is, hogy egy részük reprodukív korban lévő munkavállaló volt. A fokozott ellenőrzés során a vártnál lényegesen jobb körülményeket tapasztaltunk. A feltárt kisebb hiányosságok: pl. foglalkozási eredetű rákkeltő anyagokkal tevékenység bejelentés tartalmi nem megfelelőssége, nem teljes körű kémiai kockázatértékelés volt. A munkáltatók az intézkedéseket követően jogkövető magatartást tanúsítottak (*M/II. 8. sz. tábla*).

3. Panaszügyek, közérdekű bejelentések

Évről-évre növekvő tendenciát mutat a panaszok és közérdekű bejelentések száma. 2011 év során összesen 76 közérdekű bejelentés érkezett, ebből 27 volt névtelen, és 3 nem volt vizsgálható. Panaszbejelentés 14 db érkezett. Megalapozott volt 43, azaz a bejelentések 47,7 %-a. A bejelentéseket általában írásban (ma már gyakorlatilag fele-fele arányban a levél mellett az e-mailes közlés) történt (*M/II. 3. sz. ábra, 4. sz. ábra*).

E jelentős számban névtelenül megtett bejelentések kivizsgálása óriási terhet és energiát jelent a felügyelőknek. Ezek a bejelentések leggyakrabban a munkakörülmények javítása érdekében történnek, valamilyen ártalomra, veszélyhelyzetre, baleset kivizsgálásának hiányára utalnak (*M/II. 5. sz. ábra*). A bejelentések közel fele alaptalannak bizonyult, intézkedésre nem volt szükség. Vélhetően az elbocsátások, illetve munkahelyi problémák következtében sértett emberek részéről érkeznek a sokszor alaptalan jelzések. Hatósági intézkedés megtétele a szükséges esetekben megtörtént (*M/II. 6. sz. ábra*). A 14 panasz, azaz a saját érdekét sértő körülményekkel kapcsolatos bejelentések munkabaleset eltitkolására/elutasítására, kártérítési igényekre vonatkoztak.

4. A Munkavédelmi Felügyelőség hatósági tevékenysége

Jelenleg a KEM Kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv Munkavédelmi Felügyelőségén 8 fő munkavédelmi felügyelő látja el az egész megyére kiterjedően a hatósági tevékenységet, a háttérmunkában 2 fő ügyintéző munkája mellett. A 8 felsőfokú végzettségű felügyelők közül 1 fő - a 2007 óta a munkabiztonsági feladatok mellett (ÁNTSZ hatásköréből átvett) - munkaegészségügyi feladatokat elvégzésére jogosító munkaegészségügyi végzettséggel rendelkezik, 7 fő műszaki felsőfokú végzettségű szakember munkavédelmi szakmérnöki, illetve ketten munkavédelmi technikus végzettséggel látják el munkájukat. Az igazgatói teendőket ellátó munkavállaló mindkét szakterület (munkabiztonsági, munkaegészségügyi) ellátására feljogosító felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

A munkaegészségügyi szakfeladatok ellátását tekintve az országos átlagnál jobb az ellátása a Felügyelőségnek, hiszen több megyében ilyen végzettséggel rendelkező munkatárs nincs, vagy legfeljebb 1-1 fő. A felügyelők önálló kiadmányozási jogkörrel rendelkeznek, azaz a bírság kivételével valamennyi az eljárásban lényeges iratok, döntések (végzések, határozatok, áttételek stb.) meghozatalát, kiadmányozását is végzik jelentős adminisztratív terhet róva rájuk.

Ellenőrzési módszer: hivatali munkaidőben havi ütemterv alapján az igazgató által meghatározott helyszínre történő ellenőrzés (melynek konkrét helyét az ellenőrzés napján ismerik meg a felügyelők). E mellett munkaidőn kívül, elrendelt túlmunkával (hétvégi ellenőrzések, közös társhatósági ellenőrzések) utólagosan elrendelt túlórával

(balesetvizsgálatok késődelután, éjszaka, hétvégén). Panasz és közérdekű bejelentés vizsgálatát mindig legalább 2 fő felügyelő vizsgálja, az előre ütemezett ellenőrzéseik mellett. 2011-ben 858 munkáltató ellenőrzésére került sor, összesen 1319 alkalommal. A kiemelt ágazatokban (építőipar, mezőgazdaság, feldolgozóipar, egészségügy) végzett látogatások aránya 68,3 % volt (M/II. 9. sz. tábla).

A hiányosság megszüntetésre kiadott 532 határozatban összesen 2323 hiányosság megszüntetésre kellett intézkedést hoznia a felügyelőnek. A szabálytalanságok 2062 fő munkavállalót érintettek. 27 munkavédelmi bírság (7 390 000 Ft), 45 helyszíni bírság (385 000 Ft), 3 eljárási bírság (200 000 Ft), 34 szabálysértési bírság (1 280 000 Ft) került kiszabásra (összesen 9 255 000 Ft). Munkavédelmi bírság kiszabásra főként munkabiztonsági előírások megszegése miatt került sor (25 eset, 6 690 000 Ft). Munkaegészségügyi hiányosság miatt 6 munkavédelmi bírsághatározat meghozatala (2 300 000 Ft.) vált szükségessé (M/II. 7. sz. ábra).

Az intézkedések között első helyen az alkalmassági vizsgálatok rendjét érintő előírások megszegése miatt (318 esetben), második helyen az üzemeltetéssel kapcsolatos biztonságtechnikai hiányosságok – védőburkolatok hiánya – miatt (287 esetben) kellett intézkedni, melyet az egyéni védőeszközök használatával kapcsolatos hiányosságok miatti (197 eset), a be- és leesési veszély miatti (104 eset) és a létesítmények érintésvédelmi hiányossága miatti (74 eset) intézkedések követték. Közel azonos számú intézkedést igényelt az időszakos biztonsági felülvizsgálatok elmulasztása (77 eset), a nem megfelelő tartalmú kockázatelemzések (74 eset) miatti intézkedések száma. Legkevesebb intézkedés (1-1 eset) munkavédelmi képviselőválasztás elmulasztása, baleset felügyelői minősítése, munkaszervezéssel kapcsolatos szabályok megszegése, védőoltással kapcsolatos szabályok be nem tartása miatt történt.

A munkavédelmi felügyelők leterheltését érzékeltetve: 2011-ben 255 munkanapon kellett teljesíteniük. Ebből leszámolva a szabadságok napjait (átlagosan 35 munkanap), kb. 220 munkanapon kellett elvégezni a helyszíni vizsgálatot igénylő 90 közérdekű és panaszbejelentés vizsgálatát és 1319 ellenőrzést. Ez alapján átlagosan **176/fő** ellenőrzés került elvégzésre. Ebben a számban a balesetek kivizsgálási kötelezettsége nem szerepel (kb. 108/fő balesetvizsgálat, ebből legalább 10/fő helyszíni vizsgálatot igényel). A hétköznapi gyakorlatban munkaidejük kb. 40%- át területen töltik (hetente 2-3 munkanap), a fentmaradó napokon az adminisztráció tölti ki munkaidejüket.

A 2011. évben bekövetkezett szervezeti átalakulást tekintve (2011. január 1-től a megyei Kormányhivatalhoz történő beintegrálódás után) a Törzshivatal támogatásával, valamennyi funkcionális feladat, a műszaki, technikai háttér teljes körű biztosításával a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal elősegítette, hogy zökkenőmentesen tudjuk végezni – mind a mai napig – a jogszabályban előírt szakmai munkánkat (**MELLEKLET IV.**). Lehetővé tette továbbá a hatósági közös vizsgálatok gyakoribb végzését is, így pl. 2011-ben:

- Komárom-Esztergom megyei (továbbiakban: KEM) Államigazgatási Kollégium Ellenőrzési és Koordinációs Bizottsága által elfogadott munkaterv alapján, a KEM Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának koordinálásával történt ellenőrzés. A helyszíni vizsgálatok a szociális intézményekben lévő fejlesztő felkészítő foglalkoztatás ellenőrzésére irányultak. Az ellenőrzés összesen három intézményre: Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Mentálhygiénés és Rehabilitációs Intézmény (Tatabánya), Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Pszichiátriai Betegek Otthona (Esztergom), Életút Egyesület a Sérült Fiatalokért Mécses Segítőház (Nyergesújfalu) terjedt ki.

- Felügyelőségünk koordinálásával a KEM KH Népegészségügyi Szakigazgatási Szervvel, a megyei Tűzoltósággal és Katasztrófavédelemmel közös ellenőrzés keretében került sor összesen 10 db „nem márkaszervizek” ellenőrzésére.
- *Hulladékfém felvásárlóknál* a Rendőrséggel és Nemzeti Adó- és Vámhivatallal volt közös ellenőrzés, összesen 4 munkáltatónál.
- A Rendőrséggel, a Bevándorlási Hivatallal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal és a Munkaügyi felügyelőségünkkel közös ellenőrzésre került sor *közérdekű bejelentés* alapján két albán pékségeknél.

A tapasztalatok rendkívül kedvezőek, a társhatósági együttműködés lassan valóban eléri a célját. A helyi kezdeményezésekre a társhatóságok nyitottak, és valóban eredményes együttműködésre lehet számítani. Kiemelendő továbbra is a helyi kezdeményezés, hiszen megyei szinten láthatóbban jelennek meg a problémás területek. A munkáltatók kiválasztása a kitűzött ellenőrzési célnak megfeleltek, olyan „rejtett” tények is felszínre kerültek, melyek önálló saját hatáskörben történt ellenőrzések során nem merültek fel (pl.: a foglalkozás-egészségügyi szakápolót nem a szolgálat, hanem a munkáltató alkalmazta, amelyet felügyelőségünk a korábbiakban nem ismert, és a munkáltató e munkavállaló tekintetében munkavédelmi kötelezettségeit nem, vagy csak részben teljesítette).

Tatabánya, 2012. év június hó 15. nap

Emódi Ferencné
igazgató

HATÁROZATI JAVASLAT

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

elfogadja a 2012. június 28-ai ülésére vonatkozó “Munkavédelmi Felügyelőség ellenőrzési tapasztalatai” tárgyú előterjesztést.

Határidő: azonnal

Felelős: Popovics György Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés Elnöke

MELLÉKLET I.

A tájékoztatóban előforduló szakmai fogalmak:

BIOLÓGIAI MONITOROZÁS: biológiai anyagból (vér, vizelet) a munkakörnyezetben előforduló anyagok vagy metabolitjaiknak, illetőleg hatásuknak rendszeres mennyiségi meghatározása és regisztrálása;

BIZTONSÁGI ÉS EGÉSZSÉGVÉDELMI KOORDINÁTOR

A koordinátor feladatai az építőipari kivitelezési tevékenységgel összefüggésben a következők:

- a) a meghatározott követelmények megvalósulásának összehangolása annak érdekében, hogy a munkáltató és – amennyiben a munkavállalók érdekében ez szükséges – a munkát személyesen végző önálló vállalkozók a biztonsági és egészségvédelmi tervben meghatározottakat megvalósítsák;
- b) indokolt esetben kiegészítés készítése a biztonsági és egészségvédelmi tervhez, annak érdekében, hogy azok folyamatosan tartalmazzák a munkák előrehaladásából, illetve a körülmények változásából adódóan az egészséges és biztonságos munkavégzés követelményeit;
- c) közreműködés az építési munkahelyen egyidejűleg tevékenykedő, illetve egymást követően felvonuló munkáltatók között a tevékenységek összehangolásában,
- d) a munkafolyamatok ellenőrzésének összehangolása;
- e) a szükséges intézkedések megtétele annak érdekében, hogy az építési munkahelyre kizárólag csak az arra jogosultak léphessenek be.

BIZTONSÁGI ÉS EGÉSZSÉGVÉDELMI TERV-ben meg kell határozni az adott építési munkahely sajátosságainak a figyelembevételével a munkahelyre, a munkavégzésre vonatkozó egészségvédelmi és biztonsági követelményeket. A tervnek tartalmaznia kell azokat a különleges intézkedéseket, amelyek a veszélyes felsorolt munkák veszélyeinek kiküszöbölését szolgálják.

FOKOZOTT EXPOZÍCIÓ: a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során, a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben a külön jogszabályban meghatározott biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés mindkét fülön.

FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉS: a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely

- a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.

MUNKAKÖRI ALKALMASSÁGI VIZSGÁLAT: annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben és munkahelyen végzett tevékenység által okozott megterhelés a vizsgált személy számára milyen igénybevételt jelent és annak képes-e megfelelni;

MUNKABALESET: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

SÚLYOS AZ A MUNKABALESET (bányászati munkabaleset), amely

- a) a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított egy éven belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét vesztette), magzata vagy újszülöttje halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;*
- b) valamely érzékszerv, érzékelőképesség, illetve a reprodukciós képesség elvesztését vagy jelentős mértékű károsodását okozta;*
- c) orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;*
- d) súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjá nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek);*
- e) beszélőképesség elvesztését vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott.*

SZERVEZETT MUNKAVÉGZÉS: a munkaviszonyban – ide nem értve a természetes személy munkáltató háztartásában egyszerűsített foglalkoztatás keretében történő munkavégzést –, a közfoglalkoztatási, a kormányzati szolgálati, közszolgálati, a közalkalmazotti jogviszonyban, a bírósági szolgálati viszonyában, az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyában, az ügyészségi szolgálati viszonyban, szövetkezeti tagság esetén a munkaviszony jellegű jogviszonyban, a szakképző iskolákban a tanulói jogviszony keretében a szakmai képzési követelmények teljesülése során, továbbá a tanuló szerződés alapján, a hallgatói jogviszonyban a gyakorlati képzés során, a büntetés-végrehajtási jogviszonyban (előzetes letartóztatásban, elítéltként), a közigazgatási határozat, a szabálysértési határozat alapján a Magyar Honvédségnél, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál, a rendvédelmi szerveknél, az önkormányzati tűzoltóságoknál szolgálati jogviszonyban végzett munka, valamint a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény szerinti közérdekű önkéntes tevékenység, és a munkáltató által szervezett (kezdeményezett, irányított vagy jóváhagyott) társadalmi munka.

VESZÉLYES: az a létesítmény, munkaeszköz, anyag/készítmény, munkafolyamat, technológia (beleértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők expozíciójával járó tevékenységeket is), amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége, biztonsága megfelelő védelem hiányában károsító hatásnak lehet kitéve.

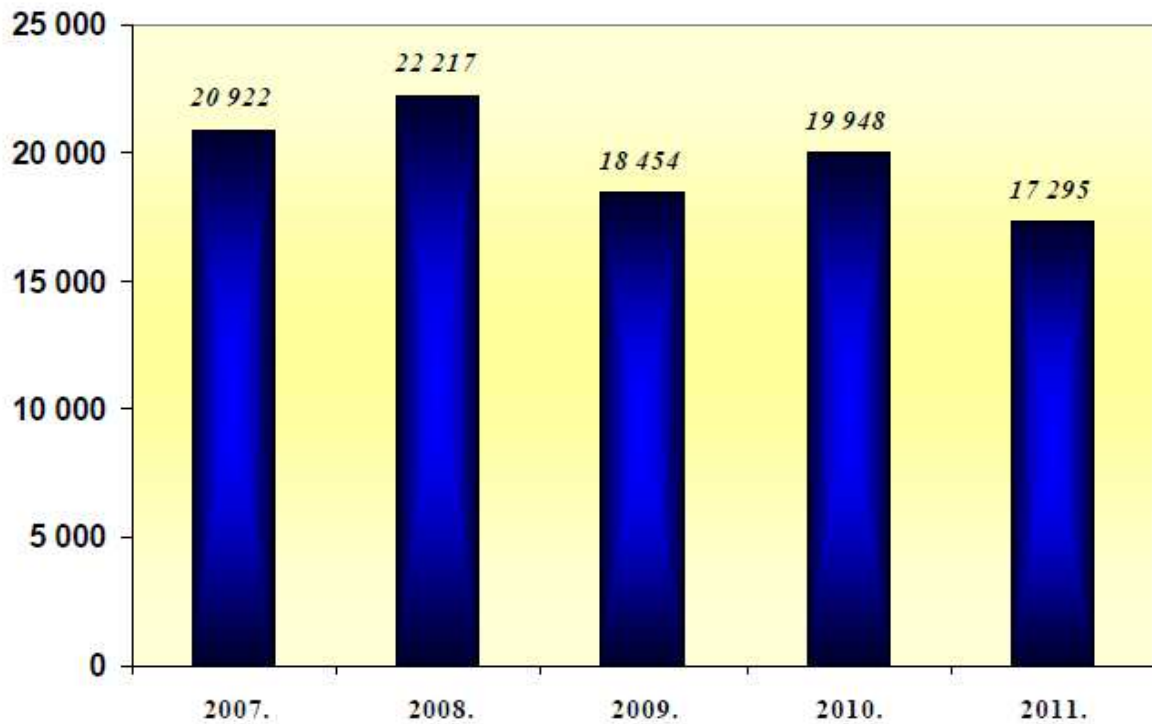
VESZÉLYES ANYAG: minden anyag vagy készítmény, amely fizikai, kémiai vagy biológiai hatása révén veszélyforrást képviselhet, így különösen a robbanó, oxidáló, gyúlékony, sugárzó, mérgező, maró, ingerlő, szenzibilizáló, fertőző, rákkeltő, mutagén, teratogén, utódkárosító (beleértve a spontán vetélést, koraszülést és a magzat retardált fejlődését is), egyéb egészségkárosító anyag.

MELLÉKLET II.

Szöveges előterjesztés számszerű kiegészítése

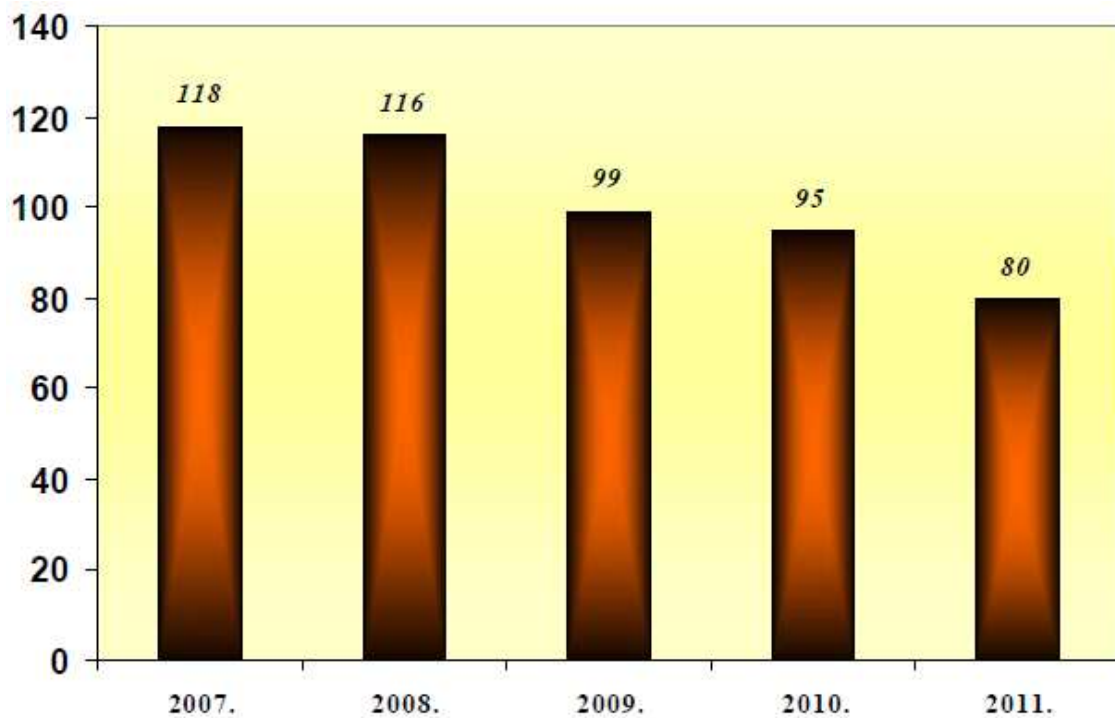
1. sz. ábra

**A bejelentett munkabalesetek száma Magyarországon
(2007-2011)**



1. sz. ábra

**A bejelentett halálos munkabalesetek száma Magyarországon
(2007-2011)**



1. sz. tábla

A bejelentett munkabalesetek számának alakulása Komárom-Esztergom megyében
(2007-2011)

Évek	Összes munkabaleset	Az összes munkabalesetből				
		halálos	súlyos csonkulások	egyéb súlyos	súlyos összesen	csonkulások összesen
2007	1280	4	3	4	11	26
2008	1282	6	3	2	11	16
2009	992	7	1	0	8	14
2010	1108	2	1	2	5	12
2011	865	2	0	1	3	10

2. sz. tábla

A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók Magyarországon
(2007-2011)

Év	Munkabalesetek száma	1000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Összes halálos kimenetelű munkabaleset	100 000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Foglalkoztatottak száma (KSH adatai alapján)
2007	20 922	5,32	118	3,00	3 926 200
2008	22 217	5,72	116	2,99	3 879 400
2009	18 454	4,87	99	2,61	3 781 900
2010	19 948	5,27	95	2,51	3 781 200
2011	17 295	4,53	80	2,09	3 811 900

3. sz. tábla
A bejelentett munkabalesetek alakulása megyénként Magyarországon
2011-ben

Megye	2011. IV. negyedév						2011. I-IV. negyedév					
	Összes munkabaleset	Az összes munkabalesetből					Összes munkabaleset	Az összes munkabalesetből				
		halálos	súlyos csontkulásos	egyéb súlyos	súlyos összesen	csontkulásos összesen		halálos	súlyos csontkulásos	egyéb súlyos	súlyos összesen	csontkulásos összesen
Főváros	995	0	0	1	1	4	3 256	5	2	4	11	13
Bács	188	2	0	2	4	1	765	7	2	5	14	10
Baranya	168	1	0	0	1	2	643	1	0	0	1	5
Békés	143	2	0	0	2	1	523	10	1	0	11	7
Borsod	258	0	0	1	1	4	1 060	6	2	6	14	14
Csongrád	206	1	2	1	4	5	640	3	5	3	11	11
Fejér	293	4	2	2	8	4	981	9	3	4	16	10
Győr	377	0	1	2	3	1	1 128	2	2	2	6	14
Hajdú	203	0	0	0	0	1	570	6	1	0	7	5
Heves	144	2	1	2	5	2	537	2	3	2	7	8
Komárom	388	1	0	1	2	7	865	2	0	1	3	10
Nógrád	96	0	0	1	1	0	326	1	0	1	2	3
Pest	652	2	1	1	4	5	1 714	6	2	4	12	18
Somogy	115	0	0	1	1	1	471	3	0	2	5	8
Szabolcs	222	0	0	0	0	4	701	1	0	0	1	11
Szolnok	175	0	0	3	3	4	719	0	1	8	9	11
Tolna	89	0	0	0	0	2	450	0	1	0	1	7
Vas	119	0	0	1	1	0	526	1	0	3	4	4
Veszprém	155	3	0	0	3	6	657	5	2	2	9	13
Zala	87	0	0	0	0	0	389	1	2	0	3	3
Külföld	123	3	1	1	5	2	374	9	1	1	11	5
Összesen	5 196	21	8	20	49	56	17 295	80	30	48	158	190

4. sz. tábla
Munkabalesetek megoszlása korcsoport alapján Magyarországon (2011)

Korcsoport	2011. I-IV. negyedév					
	Összes munkabaleset	Az összes munkabalesetből				
		halálos	súlyos csontkulásos	egyéb súlyos	súlyos összesen	csontkulásos összesen
0-17 év	31	1	1	0	2	1
18-24 év	1 984	2	3	1	6	25
25-34 év	4 310	12	4	12	28	32
35-44 év	4 680	16	4	15	35	50
45-54 év	3 919	25	11	9	45	53
55-64 év	2 296	20	7	10	37	29
65 évnél idősebb	75	4	0	1	5	0
Összesen	17 295	80	30	48	158	190

5. sz. tábla

Munkabalesetek megoszlása nemzetgazdasági áganként, nemenként Magyarországon
(2011)

Nemzetgazdasági ágazat	2011. I-IV. negyedév																	
	Összes munkabaleset			Az összes munkabalesetből														
				halálos			súlyos csonkulás			egyéb súlyos			súlyos összesen			csonkulásos összesen		
	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő
Mezőgazdaság	663	571	92	14	14	0	1	1	0	2	1	1	17	16	1	8	7	1
Feldolgozóipar (kivéve: gépipar)	2 903	1 956	947	6	5	1	13	12	1	10	10	0	29	27	2	59	42	17
Gépipar	3 348	2 657	691	8	8	0	7	6	1	7	7	0	22	21	1	51	45	6
Építőipar	864	828	36	18	18	0	2	2	0	9	9	0	29	29	0	15	15	0
Kereskedelem	2 278	1 207	1 071	6	5	1	2	2	0	4	4	0	12	11	1	9	6	3
Bányászat	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szálláshely, vendéglátás	437	182	255	1	1	0	1	1	0	1	1	0	3	3	0	6	3	3
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	2 095	1 548	547	11	11	0	1	1	0	4	4	0	16	16	0	13	13	0
Egészségügyi, szociális ellátás	1 144	360	784	1	0	1	0	0	0	4	4	0	5	4	1	0	0	0
Pénzügyi tevékenység	132	49	83	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Igazgatás, oktatás	1 562	527	1 035	2	1	1	2	1	1	2	2	0	6	4	2	13	8	5
Nyomozás, biztonsági tevékenység	142	107	35	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
Háztartások	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb ágazatok	1 718	1 181	537	11	11	0	1	1	0	5	4	1	17	16	1	15	10	5
Összesen	17 295	11 182	6 113	80	76	4	30	27	3	48	46	2	158	149	9	190	150	40

6. sz. tábla

A bejelentett és kivizsgált foglalkozási megbetegedések számának
alakulása ágazatok szerint 2011-ben

Ágazat	Bejelentett	Kivizsgált
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	-	-
Bányászat, kőfejtés	2	2
Feldolgozóipar	16	16
Építőipar	-	-
Kereskedelem, gépjárműjavítás	-	-
Szállítás, raktározás	-	-
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	-	-
Egyéb ágazatok	-	-
Összesen	18	18

7. sz. tábla

Bejelentett és kivizsgált foglalkozási megbetegedések számának alakulása kóroki tényezők szerint 2011-ben

Ágazat	Bejelentett	Kivizsgált
Kémiai kóroki tényező	13	13
Fizikai kóroki tényező	4	4
Biológiai kóroki tényező	-	-
Nem optimális igénybevétel, pszichoszociális, ergonómiai tényezők	1	1
Összesen	18	18

A fenti táblázatban foglalt számszaki adatok ágazatonként, TEÁOR szerinti bontásban:

Feldolgozóipar:

- ✓ Fémszerkezet gyártása TEÁOR 2511 – **2 eset** (D10 – Carpal Tunnel (kéztő alagút) szindróma és A74 – Vegyi anyagok által okozott kontakt irritatív dermatitis)
- ✓ Elektronikai alkatrész gyártása TEÁOR 2611 – **2 eset** (B3 – Zaj által okozott halláskárosodás)
- ✓ Szálerősítésű cement gyártása TEÁOR 2365 – **9 eset** (megszűnt munkáltató: Eternitgyár, A80 - Azbesztózis (6 eset) és A81 - Azbesztpor belégzését követő mesothelioma (3 eset))
- ✓ Egyéb műanyag termék gyártása TEÁOR 2229 - **1 eset** (A74 Vegyi anyagok által okozott kontakt irritatív dermatitis)
- ✓ Egyéb szivattyú, kompresszor gyártása TEÁOR 2813 – **1 eset** (A75 – Vegyi anyagok által okozott kontakt allergiás dermatitis).
- ✓ Vegyi szál gyártása TEÁOR 2060 – **1 eset** (A21 – Szén-diszulfid (szénkéneg) által okozott betegségek)

Bányászat, kőfejtés:

- ✓ Barnaszén-, lignitbányászat TEÁOR 0520 - **1 eset** (A78 - Szilikózis)
- ✓ Kavics-, homok-, agyagbányászat TEÁOR 0812 - **1 eset** (A785 – Szilikózis)

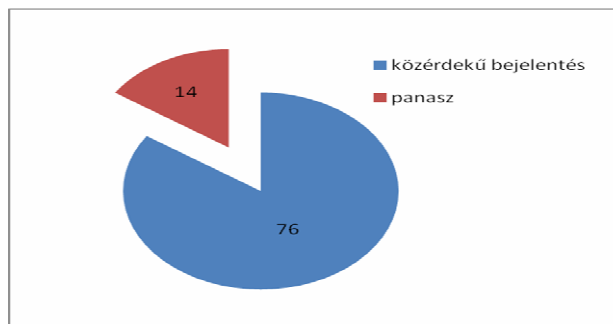
8. sz. tábla

Rákkeltő anyaggal végzett tevékenység bejelentése Komárom-Esztergom megyében, 2011-ben

Rákkeltővel végzett tevékenységet bejelentő munkáltatók száma (db)	30
„Változást bejelentő” munkáltatók száma (db)	12
A 2011. évi bejelentések alapján a rákkeltő expozícióban dolgozók száma (fő)	681
A 2011. évben bejelentést tevő munkáltatóknál kezdeményezett munkavédelmi ellenőrzések száma (db)	26

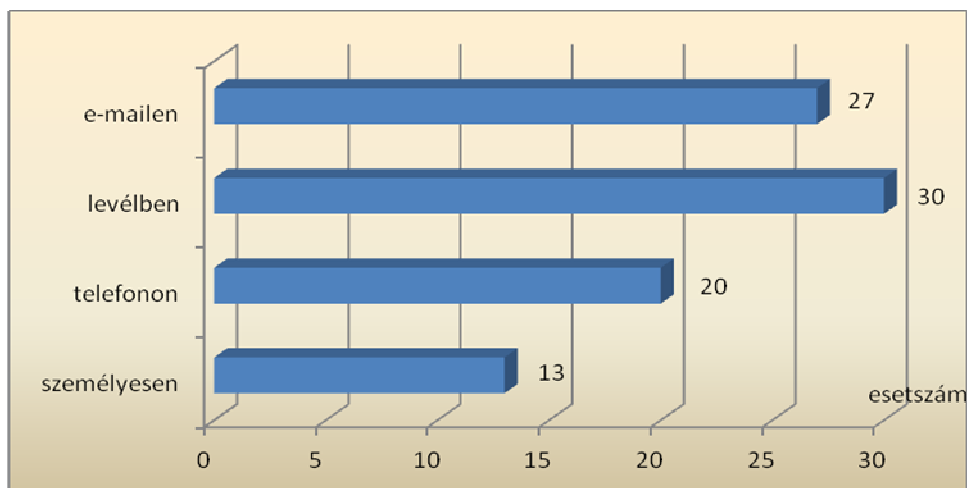
2. sz. ábra

Közérdekű és panaszbejelentések száma Komárom-Esztergom megyében 2011-ben



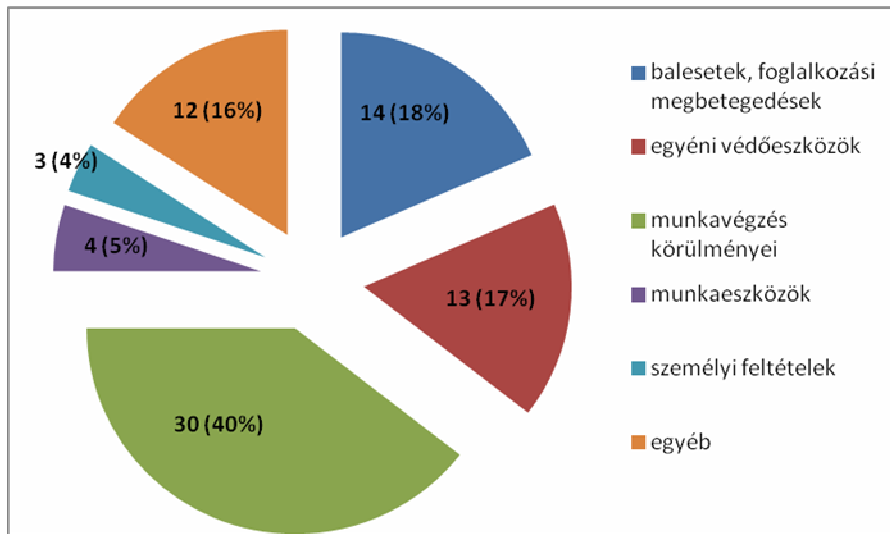
3. sz. ábra

Közérdekű és panaszbejelentés megoszlása a bejelentések módjai szerint Komárom-Esztergom megyében 2011-ben



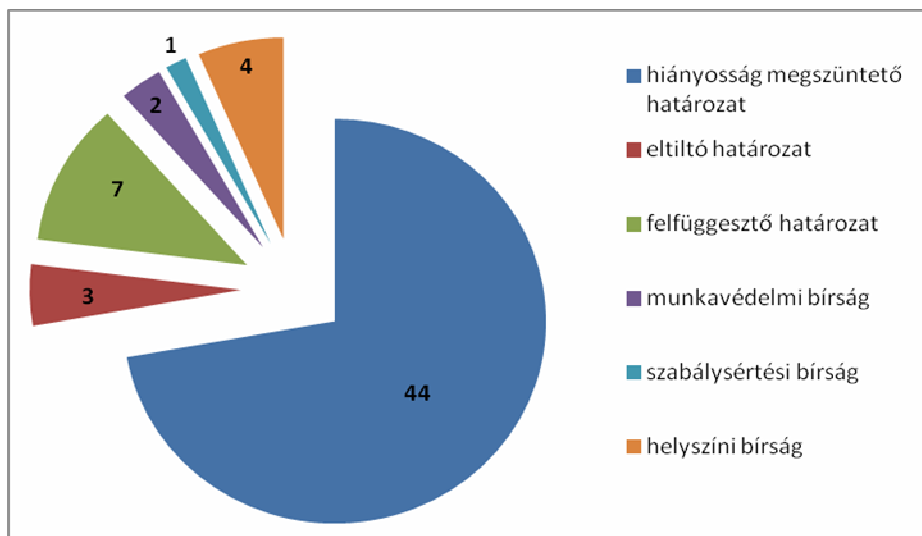
4. sz. ábra

A közérdekű bejelentések tárgykörei Komárom-Esztergom megyében 2011-ben



5. sz. ábra

Közérdekű és panaszbejelentések miatt tett intézkedések megoszlása Komárom-Esztergom megyében 2011-ben

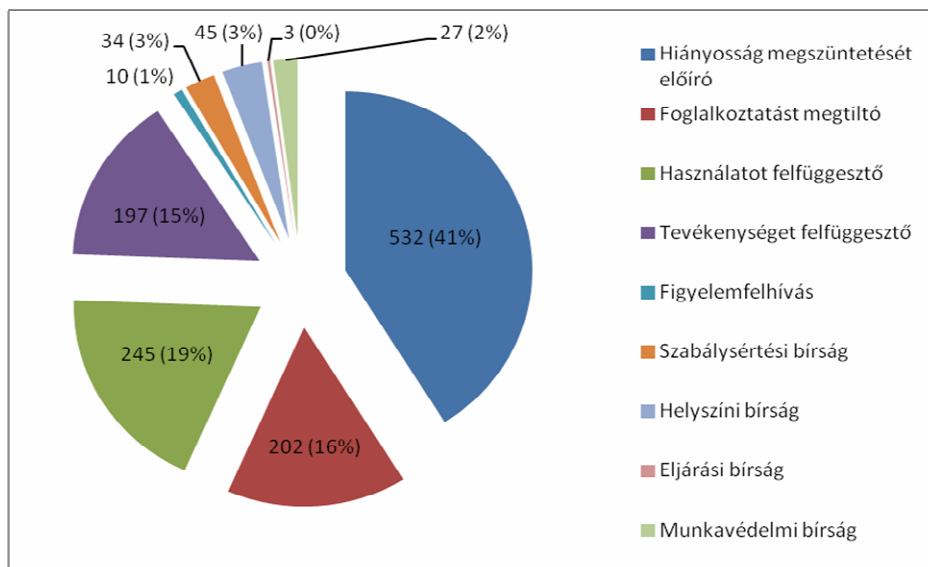


9. sz. tábla

A munkavédelmi ellenőrzések száma, kiemelt ágazati megoszlása Komárom-Esztergom megyében 2011-ben

Ellenőrzött munkál- tatók száma	Láto- gatá- sok száma	Főbb ágazatok					Egyéb ágazat
		Mező- gazdaság	Építő-ipar	Feldolgo- zóipar	Egész- ségügy	Bányá- szat	
858	1319	77	335	466	20	3	418

6. sz. ábra
Az ellenőrzéseket követő munkavédelmi intézkedések megoszlása Komárom-Esztergom megyében 2011-ben



MELLÉKLET III.

Esetismertetések

1. Munkabalesetek

Z. J. halálos munkabalesete

A munkabaleset leírása:

Z. J. munkavállaló, egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyban, segédmunkási munkakörben dolgozott egy Bt-nél. Feladata az építési területen ügyvezetői irányítás alatt, az épület körüli hulladékok (fólia, lécdarabok, egyéb szemét) összeszedése és a kúpcserepek anyagmozgatása volt.



A baleset napján a sérült 3 másik munkatársával egy pincészet (építési területén) dolgozott. A négy fő munkavállaló az új pinceépület tetőfedési munkálatait végezte, a hozzá kapcsolódó rész munkaműveletekkel együtt kb. 5-7 m közötti, változó munkaszint magasságban, ill. a terepszinten. Az említett napon a munkát kb. 8 óra 30 perckor kezdték el az ügyvezető irányításával, aki munkakezdés előtt mindenkinek elmondta, hogy mi lesz a feladata. Így 2 munkavállaló a kb. 20 fokos dőlésszögű tető két szélén, az előre leszabott lambériát szögelték fel. A sérült az épület körüli hulladékokat (fólia, lécdarabok, egyéb szemét) szedte össze, ill. az épület előtti parkolóból kellett felhordania kúpcserepeket a palackozó épület sarkához. Az épület bejárati homlokzatánál a tető ereszmagassága kb. 5 m, az oldalfalagnál a tető legmagasabb pontján kívül kb. 6 m, az épületen belül kb. 7 m volt a szintkülönbség. Ezen túlmenően a tetőhéjzat nem volt teljes körűen kialakítva, több helyen csak a tetőfólia fedte a szarufákat. A tető széleinél kollektív leesés elleni védelem (védőkorlát) nem volt kiépítve. A leesés elleni egyéni védelemre szolgáló eszközök (testhevederzetek, kikötést biztosító rögzítő kötelek) 2 fő számára a helyszínen biztosítva voltak, de azokat a tetőn dolgozó munkavállalók munkavégzés közben nem viselték. A helyszínen fejtámasz sisakok biztosítva voltak, de munkavégzés közben azokat a munkavállalók nem használták. Az épület hátsó részénél egy 7x7 m-es méretű vízszintes, lapos beton födémrész volt kialakítva, ami kb. 50 cm magas attika fallal volt körülvéve. Ezen a födémrészen készítették elő az anyagot, szabták méretre a lambériát, ill. innen mentek fel a tetőre egy alumínium támasztólétrán. A vízszintes

betonfödém szélénél a szintkülönbség kb. 4 m volt, ahol megfelelő kollektív leesés elleni műszaki védelem (védőkorlát) nem volt kiépítve. A helyszínen készített fényképek tanúsága szerint a kb. 4 m-es szintkülönbség szélétől a 2 m-es határvonalra jelzőkorlátot nem helyeztek ki. Az említett vízszintes betonfödémre 4 db. 20 cm széles egymás mellé fektetett padlón mentek be. Az így kialakított közlekedési útvonal, átjáró szélénél a szintkülönbség kb. 4 m volt, ahol megfelelő kollektív leesés elleni műszaki védelem (lábdeszkával ellátott 1,0 m magas kétsoros korlát) nem volt kiépítve.

V. A. halálos munkabalesete

A munkabaleset leírása:

A lapos födémen, az épület bejárata felől nézve a baloldalon volt felállítva egy 130 cm-es kettős falétra. A sérült valószínűleg (a balesetet senki nem látta) ezen a falétrán felment a tetőre, hogy vigyen az előre leszabott faanyagból az egyik munkavállalónak, aki a tetőn a lambériát szögelte. Erre utasítást nem kapott. A tetőre fellépés közben leesés elleni egyéni védőeszközt, ill. fejjvédő sisakot nem viselt. A tető fóliával borított részén belépett két szarufa közé, ami beszakadt és az épületen belül lévő kórtartály tetejére esett, ami a tetőfólia síkjától kb. 3 m-re volt. Innen, a kb. 4m magas kórtartály tetejéről továbbesett az épület betonozott padlószintjére, két tartály közé, aminek következtében súlyos sérüléseket szenvedett. A helyszínre érkező mentők a tatabányai Szent Borbála Kórházba szállították, ahol súlyos sérülései életét vesztette.

A munkabaleset bekövetkezésének okláncolata:

- kollektív leesés elleni védelem hiánya
- a tetőhéjazat nem volt teljes körűen kialakítva, több helyen csak a tetőfólia fedte a szarufákat
- leesés elleni egyéni védőeszköz, ill. a fejjvédő sisak használatának elmulasztása
- sérült szabályszegő magatartása
- sérült lezuhanása a tetősíktól kb. 3 m-re lévő kórtartály tetejére, majd a kb. 4m magas kórtartály tetejéről továbbesett az épület betonozott padlószintjére
- súlyos koponyasérülések miatt bekövetkezett elhalálozás



V. A. az áruház hátsó bejáratánál lévő alumínium támasztólétra segítségével felment a padlástérbe. Munkavégzéséhez féjlámpát használt, mivel a padlástérben nem volt világítás. Egy kézilámpát is vitt magával, melyet a padlásfeljáró közelében hagyott. A betongerendán végig ment az áruház bejárata fölött lévő előtető-térbe, ahol a riasztó mozgásérzékelőjének áthelyezésével kapcsolatban a vezeték toldását és az új pozícióban történő levezetését kívánta elvégezni.

Tevékenysége során ismeretlen okból az előtető álmennyezetére lépett, ami beszakadt alatta. Esés közben vélhetően az alatta lévő kétágú falétrán irányt változtatott és az áruház előtt lévő beton járófelületre esett, annak szélébe fejét beütötte. Koponyasérülése következtében a helyszínen meghalt. Munkavégzésének a tetőtérben és balesetének szemtanúja nem volt. A sérült a Kft. ügyvezető igazgatója volt, villamos mérnöki képesítéssel rendelkezett. A családi vállalkozásként működő Kft. tagja volt még felesége és édesanyja. A sérült egyedül

dolgozott, leesés ellen védelmez biztosító egyéni védőfelszerelést, illetve más megoldást nem alkalmazott. Munkavégzése során fejlámpát használt. Munkavégzése során más személyt nem veszélyeztetett. Halálával a Kft műszaki tevékenysége megszűnt.

A munkabaleset bekövetkezésének okláncolata:

- Munkavégzés padlástérben
- Álmennyezetre lépés
- Álmennyezet átszakadása
- Esés magasból
- Esési irány megváltozása
- Fej beütése beton járófelület szélébe
- koponyasérülés, halál

O. I. súlyos csonkulásos balesete

A munkabaleset leírása:

A sérült hulladéklerakó telephelyére szállított hulladékot konténeres hulladékszállító gépjárművel. A hulladéklerakó telepen É-D-i irányba tolatott a hulladék lerakó rézsűje irányába. A gépjármű külső kezelőszervei segítségével a konténer ürítését elvégezte, majd kb. 4 m-t előre haladt. A konténeres hulladékszállító gépjármű 2 db konténerajtaja az ürítés során leszakadt a helyéről, melyet a visszapillantó tükörből észlelt.



A gépjárműből kiszállt, visszament a gépjármű végére, hogy meggyőződjön az ürítés befejezéséről, illetve megkeresse a leszakadt konténerajtókat. A konténerajtók keresése során kb. 15 m-re eltávolodott a gépjárművétől.

A hulladék tömörítést végző kompaktor vezetője felé nem jelezte milyen szándékkal hagyta el a gépjárművét, elmondása alapján nem látta és nem hallotta a jármű közeledését. A kompaktor tolólapjának bal oldala elsodorta a sérültet, majd oldalra kilökte. A baleset során lábán nyílt töréseket, medencecsont törést és zúzódásos sérüléseket szenvedett. A kompaktor vezetője folytatta útját a rézsú felé majd a rézsűnél hátramenetbe kapcsolott és Y szerűen elindult visszafelé, a sérült irányába. Az elütést elkerülendő elmozdított a kompaktor elöl és átkerült a gép jobb oldalára.

A kompaktor vezetője a visszapillantó tüköriben észrevette, hogy a kompaktor mellett jobbra a tömörített hulladékra fekszik a sérült. A kompaktor vezetője a baleset miatt sokkos állapotba

került. A sérült vérméregzése következtében bal láb combközép-táji csonkolása vált szükségessé. A munkabaleset bekövetkezésének okláncolata:

- Hulladékürítés gépjárműről
 - Konténer-ajtók leszakadása
 - Konténer-ajtók keresése a hulladék között
 - Szabálytalan eltávolodás a hulladék szállító gépjárműtől
 - Jelzés elmulasztása a kompaktor felé
 - Figyelmetlenség
 - Kompaktor veszélyes zónájába kerülés
 - Elsodrás
 - Nyílt lábtörés, medencecsont törés
- Vérméregzés
Bal láb combközép-táji csonkolása

2. Foglalkozási megbetegedések

TEÁOR 0812 és 0520 – Kavics, homok-, agyagbányászat és barnaszén-, lignitbányászat:

A beteg kezdetben csillésként dolgozott egy megyei mélyművelésű bányánál, ahol barnaszén bányászatot folytattak. Az eset jelentősége abban rejlik, hogy a beteg többségében (3 műszakszám) márga, meddő, kemény kőzetkövek fejtését végezte. A beteg elmondása alapján, tekintve azt a tényt, hogy a bánya vízveszélyes volt, idombeton követ kellett használni a falazáshoz, a falazáshoz habarcsot készített, továbbá részt vett a kiszolgáló helyiségek kialakításában is: trafó kamra, szivattyú kamra létrehozása. A szénfejtésben közvetlenül nem vett részt, de a kemény meddő kőzet, márga fejtésében, járatok kialakításában igen. A betegnél munkavégzése során dominált a meddőkőzet fejtése. Később vajúr lett. Igen gyakori volt a száraz úton történt előfűrés sűrített levegőfűvással. A későbbi fűrészeket fűrógépekkel végezték, sűrített levegővel. Jellegzetes radiológiai kép és a foglalkozási anamnézis alapján, annak figyelembe vételével szilikózis gyanúval bejelentette az OMFI. Szakirodalom alapján a meddőkőzet pornak, a kőporos munkahelyi kitettség miatt komoly porexpozíció állt(hatott) fenn. A szakirodalmi adatok, hazai és külföldi vizsgálatok is már a múlt század második felében rámutattak arra, hogy a szénbányászok silicosisát nem a szénpor vagy szénporban lévő kvarc, hanem a szénporhoz keveredő kvarc vagy kvarctartalmú meddőkőzet pora okozza. A kvarc szilikogén hatását a kőzetben a kvarccal együtt lévő ásványok, vegyi anyagok befolyásolhatják. Az OMFI fenti esetet elfogadta és nyilvántartásba vette Szilikózis diagnózissal, A78 kódszámon.

A másik esetben egy munkavállaló szállító bányacsillés munkakörben dolgozott, majd kútásó volt. Később egy külfejtéses bányüzem kihelyezett munkaterületén dolgozott gépkocsivezetőként, nehézgépkézeltőként, ahol feladata volt a szén és a meddőkőzet szállítása, majd a kitermelt meddőkőzet visszaszállítása tereprendezés céljából. Légzésvédő eszközök nem kerültek biztosításra. Az OMFI szakmai konzíliumának véleményével 2011. május 05-én Szilikózis okozta foglalkozási megbetegedés gyanújával bejelentette, a foglalkozás körülményei és a betegség közötti ok okozati összefüggés megállapítható volt. Az eset elbírálás céljából megküldésre került az OMFI-hoz, amely elfogadásra került, és nyilvántartásba vette Szilikózis diagnózissal, A78 kódszámon.

TEÁOR 2365 – szálerősítésű cement gyártása: Az A80 azbesztózis, és az A81 azbesztpor belégzését követő mesotheliomás esetekben a rendelkezésre álló dokumentumok, és a betegek által ismertett korábbi munkavégzések és munkakörülmények alapján, klinikai eredményekkel alátámasztva megállapítható a megbetegedés és foglalkozás közötti ok-

okozati összefüggés. A megbetegedettek az azbeszt mindkét formájával (száraz és nedves) érintkeztek egyéni védőeszköz (légzésvédő) juttatás nélkül. A kilenc eset mindegyike az OMFI által elfogadásra került.

A fenti megbetegedések kialakulása a nyergesújfalui Eternitgyár korábbi tevékenységéhez kötődnek.

TEÁOR 2511 – fémszerkezet gyártása: egy esetben - D10 Carpal tunnel (kéztő alagút) szindróma - fűtés-víz-gáz szerelő munkakörben a beteg tevékenysége során lemezek behelyezését, kézi anyagmozgatását, megmunkálását (darabolást, élhajlítást) végezte miközben a csukló fokozott igénybevételnek volt kitéve. Az igénybevétel miatt megjelenő tünetek és panaszok konzervatív kezelésre nem reagáltak, műtétre került sor.

Az A74 kódszámon Vegyi anyagok által okozott kontakt irritatív dermatitis diagnózissal elfogadásra és nyilvántartásba került egy eset ahol a beteg CNC forgácsoló és gépkezelő munkakörben a gép kiszolgálása során hűtő-kenőfolyadékkal érintkezett. A betegnél előforduló természetszerű hajlam, és a felhasznált irritatív hatású veszélyes keverék használata során alakult ki a foglalkozási megbetegedés, így a foglalkozás, az egyéni hajlam és a megbetegedés közötti ok okozati összefüggés kimutatható volt, amely megbetegedést elfogadott és nyilvántartásba vett az OMFI.

TEÁOR 2813 – egyéb szivattyú, kompresszor gyártása: egy esetben – **A75 Vegyi anyagok által okozott kontakt allergiás dermatitisz** - a foglalkozási megbetegedés gyanú kivizsgálása során megállapítást nyert, hogy 2011. 04. 06-án a sérült munkahelyi balesetet szenvedett, amelynek során a kemencéből kiáramló forró levegő és lakkgőz „megégette” mindkét alkarját. A munkáltató által felvett munkahelyi baleseti jegyzőkönyv szerint *„műszakjában még nem jelezte, hogy problémája lenne, csak délutánra hólyagosodtak fel a karjai.”* Az orvosi lelete alapján *„forró levegő égette meg mk. alkarját”*. A munkáltató a munkabaleseti jegyzőkönyvet a hatályos jogszabályi előírások alapján a Felügyelőségre is megküldte. A sérült lakkozó munkaterületen dolgozott, majd a sérült (beteg) a vasmagozó munkaterületre került át, ahol sem impregnáló, sem kenőanyagot nem használt fel.

A foglalkozási megbetegedés gyanú bejelentő lapjához csatolt ambuláns kezelőlap szerint a sérült azt nyilatkozta, hogy *„ez év április 6-án bőrtünetei súlyos formában jelentkeztek, mindkét oldalon az alkar disztális részén jelentős kiterjedésű, hólyagos, később nekrotizáló bőrgyulladás lépett fel, mely miatt ügyeleti ellátásban részesült, sebészetben kezelték. Vizsgálatkor mindkét alkaron kistökű, enyhe hyperaemia, csukló tájon 1-1 livides heg látható”*. A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy 2011. 04. 06-án a sérült elmondása alapján munkahelyi balesetet szenvedett, munkahelyi baleseti jegyzőkönyv felvételére sor került, a foglalkozási megbetegedés gyanú bejelentés 2011. 06. 30-án érkezett meg a Felügyelőséghez. A megküldött munkahelyi baleseti jegyzőkönyv felülvizsgálatát a Felügyelőség vizsgálta, amelyet a hatóság érdemben elbírált.

A kivizsgálás során megállapításra került, hogy változatlan tényállás mellett (baleset, foglalkozási megbetegedési gyanú) a munkahelyi balesetről a munkáltató jegyzőkönyvet vett fel, elismerte munkahelyi balesetként, annak ellenére, hogy a munkavállaló figyelmetlensége, és a munkavállaló részéről technológiai utasítás be nem tartása vezetett a sérüléshez.

Fentiek ismeretében ugyanazon jog érvényesítésére (vagy munkabaleset, vagy foglalkozási megbetegedés) irányuló foglalkozási megbetegedés gyanújának bejelentését további vizsgálat folytatása nélkül elutasítottuk, és az eljárást megszüntettük, tekintve, hogy az eljárás folytatására okot adó körülmény nem állt fenn, mert a munkáltató a sérült sérülését munkahelyi balesetként már elismerte.

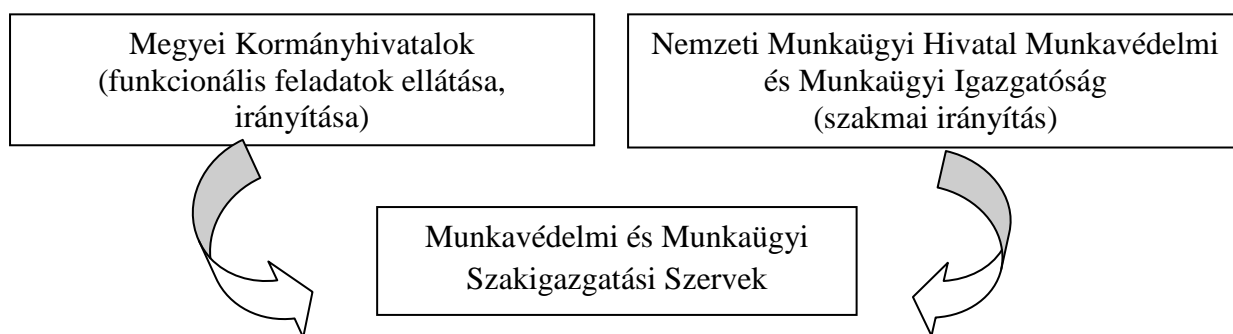
MELLÉKLET IV.

A munkavédelmi szakterületet érintő közigazgatási és szervezeti átalakulások

MÚLT

- **1984. július 1.** Országos Munkavédelmi Főfelügyelőség (OMvF): önálló költségvetési, országos hatáskörű szerv
- **1987:** Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (OMMF): hatáskör kiterjedése a munkaügyi ellenőrzésekre
- **1994. január 1.** Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség: központi hivatali szerv
- **1996.** munkaügyi ellenőrzés szabályozásának törvényi szintre emelése (1996. évi LXXV tv.)
- **1997-2000.** területi felügyelőségek munkaügyi központok szervezeti keretein belül működtek. Szakmai irányító: OMMF
- **2000-től** OMMF szervezeti egységeként működnek tovább a területi felügyelőségek
- **2006. január 1.** OMMF munkabiztonsági és munkaügyi szakterülete szakmailag külön vált, irányításuk regionálissá alakult
- **2007. január 1.** Egységes munkavédelmi hatóság kialakulása. Munkabiztonság+munkaegészségügy
- **2007. november** Munkavédelmi Információs Rendszer („zöld” szám) MIR mellett Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat létrejött.
- **2011. január 1.** Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerv (megyei kormányhivatalokban)
- **2011. december 1.** a Kormány a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szervként az OMMF-et jelölte ki (OMFI főosztályként működik tovább)
- **2012. január 1.** Nemzeti Munkaügyi Hivatal (OMMF+Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet+Foglalkoztatási Hivatal)

JELEN



Belső szervezeti felépítés:

